

ارزیابی درونی گروه آموزشی بهداشت حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی قم، سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰

هدی رحیمی فرد^۱، علیرضا کوهپایه^۲، یلدا ارست^۳، سمیه بهنامی پور^۴، محسن مهدی نیا^{۵*}

چکیده

زمینه و هدف: ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی قضاوت در مورد کیفیت و دستیابی به اهداف نظام آموزش را ممکن می‌سازد. در سیستم آموزشی دانشگاهی منظور از آموزش، ایجاد تغییرات مناسب و روزافزون در حاصل این سیستم؛ یعنی دانشجویان است. هدف از این مطالعه تعیین وضعیت آموزشی، پژوهشی گروه بهداشت حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی قم و ارائه راهکارهای اصلاحی جهت ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش در گروه بهداشت حرفه‌ای است.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی در گروه بهداشت حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی قم در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰ انجام شد. ارزیابی درونی گروه براساس یک چارچوب استاندارد از ملاک‌ها و نشانگرها صورت گرفت. داده‌ها با استفاده از ۵ پرسشنامه پایا و روا با مقیاس رتبه‌ای ۳ درجه‌ای (برای دانشجویان، مدیر گروه، اعضای هیأت علمی، دانش‌آموختگان، کارفرمایان و چک‌لیست امکانات و تجهیزات آموزشی، پژوهشی) گردآوری شد. داده‌ها با کمک آمارهای توصیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: گروه بهداشت حرفه‌ای از نظر عامل امکانات و تجهیزات در شرایط مطلوبی قرار داشت و در دیگر مؤلفه‌ها نیز دارای سطح نسبتاً مطلوبی بود. به‌طور کلی نتایج نشان داد ارزیابی درونی گروه با امتیاز ۲/۰۲ در سطح نسبتاً مطلوبی بوده است.

نتیجه‌گیری: طبق نتایج این مطالعه، هرچند نتیجه ارزیابی درونی گروه در سطح نسبتاً مطلوبی بوده است، اما به‌منظور رسیدن به سطح مطلوب آموزشی، پژوهشی گروه بهداشت حرفه‌ای، بایستی اصلاحات کاملتری صورت گیرد.

کلیدواژه‌ها: برنامه‌های خودسنجی؛ آموزش؛ سنجش آموزش؛ بهداشت حرفه‌ای؛ قم، ایران.

^۱ مربی بهداشت حرفه‌ای، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.
^۲ استادیار بهداشت حرفه‌ای، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.
^۳ مربی سم‌شناسی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.
^۴ کارشناس ارشد شیمی تجزیه، مرکز تحقیقات آلاینده‌های محیطی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.
^۵ کارشناس ارشد بهداشت حرفه‌ای، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

* نویسنده مسئول مکاتبات:

دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران؛

آدرس پست الکترونیکی:

mohsen.mahdinia@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۲/۱/۳۱

تاریخ پذیرش: ۹۲/۲/۸

لطفاً به این مقاله به‌صورت زیر استناد نمایید:

Rahimifard H, Koohpaie AR, Arast Y, Behnamipour S, Mahdinia M.
Internal Evaluation of Department of Occupational Health of
Qom University of Medical Sciences in Academic Year 2010-2011.
Qom Univ Med Sci J 2013;7(Suppl 1):86-91. [Full Text in Persian]

مقدمه

بهبود کیفیت آموزش و پژوهش از جمله دغدغه‌هایی است که همیشه نظام‌های دانشگاهی برای دستیابی به آن تلاش می‌کنند. ارتقای مستمر کیفیت آموزش عالی مستلزم استفاده از ارزیابی آموزشی است. کوشش‌های قابل توجهی در دو دهه اخیر جهت ارتقای کیفیت آموزش عالی و دستیابی به هدف‌های نظام‌های دانشگاهی در بسیاری از کشورها به عمل آمده است (۱). هدف‌های اصلی هر نظام دانشگاهی که در سه زمینه آموزش، پژوهش و عرضه خدمات می‌باشد، در صورتی به‌طور مطلوب تحقق می‌یابد که از اولین گام (طراحی) تا گام نهایی (عرضه برون‌داد)، به ارزیابی اقدامات و نتایج حاصل از کوشش‌ها پرداخته شود (۲).

هدف اصلی ارزیابی آموزشی، تعیین قدر و ارزش پدیده مورد ارزیابی است تا بدین طریق به افراد علاقه‌مند و مسئول کمک کند درباره آن پدیده، تصمیم‌های درستی اتخاذ نمایند (۳). ارزیابی آموزشی، بهترین شاخصی است که میزان رسیدن به هدف‌های آموزشی را نشان می‌دهد و به تحلیل فعالیت‌های آموزشی انجام‌شده در سیستم دانشگاهی می‌پردازد، که از آن می‌توان به نتایج منطقی و متعارف دست یافت (۴). استفاده از ارزیابی درونی در گروه‌های آموزشی باعث می‌شود تا توانایی‌های بالقوه گروه شناسایی و شرایط لازم برای خودترمیمی امور گروه فراهم شود.

علاوه بر آن، این نوع ارزیابی سبب می‌گردد فرهنگ شفافیت امور آموزش عالی و نیز پاسخگو بودن در برابر افراد ذی‌ربط و ذی‌نفع مهیا شود. چنانچه در یک رشته دانشگاهی، ارزیابی درونی گروه‌ها انجام شود، می‌توان با تدوین مجموعه الزام‌های مربوط به عوامل مورد ارزیابی، به ارزیابی بیرونی پرداخت. انجام ارزیابی درونی، که می‌تواند ادواری (مثلاً ۳-۵ سال) باشد، مقدمه‌ای برای ارزیابی بیرونی و استمرار ارتقای کیفیت در آموزش عالی است (۵). از ارزیابی درونی برای آشکار ساختن جنبه‌های مختلف (برون‌داد، فرآیند، برون‌داد و پیامد) کیفیت نظام دانشگاهی، یاری دادن به خودتنظیمی امور نظام دانشگاهی، بهبود بخشیدن به کیفیت نظام دانشگاهی و مشارکت دادن اعضای هیأت علمی در شفاف‌سازی امور دانشگاهی، قدرت‌سپاری به آنان و پاسخگو

بودن نظام دانشگاهی نسبت به نیازهای جامعه استفاده می‌شود (۵). در این راستا، ارزشیابی که قضاوت در مورد کیفیت را ممکن و ساختارمند نموده و مستند بودن کیفیت را مقدور می‌سازد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۶). همچنین تدوین و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های مناسب، تحقق آرمان‌ها و اهداف نظام آموزش عالی، کسب اطلاعات از حاصل کار و میزان دستیابی به هدف، با استفاده از ارزشیابی امکان‌پذیر است (۷).

فرآیند ارزیابی به دو صورت درونی و بیرونی انجام می‌گیرد. ارزیابی درونی فرآیند به تصویر کشیدن وضعیت نظام دانشگاهی توسط خود اعضای نظام است (۸)، به‌طوری‌که خود اعضا به طبقه‌بندی سؤالات ارزیابی پرداخته، و پس از تعیین روش‌های گردآوری داده‌های مورد نیاز و تحلیل آنها، شخصاً به قضاوت در مورد خود می‌پردازند تا با استفاده از نتایج، باعث بهبود امور مربوطه شوند (۲). درحالی‌که ارزیابی بیرونی فرآیند اعتباربخشی و تضمین کیفیت به نظام‌های دانشگاهی، از طریق نهادها و متخصصین بیرون از آن نظام است (۸). پژوهش حاضر با هدف تعیین وضعیت آموزشی، پژوهشی گروه آموزشی بهداشت حرفه‌ای دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، از طریق به‌کارگیری مراحل و فرآیند اجرایی ارزیابی درونی به‌عنوان مرحله اول فرآیند اعتبارسنجی انجام گرفت. هدف از ارزیابی انجام‌شده در این گروه این بود که دست‌اندرکاران آموزشی نسبت به اهداف گروه، آگاهی بیشتری به دست آورند، سپس میزان دستیابی به آنها را سنجیده و براساس آن، به برنامه‌ریزی فعالیت‌های آینده برای بهبود کیفیت پردازند. آگاه شدن از وضعیت خود، از طریق فعالیت‌های گروهی و یافتن زبان، اندیشه و آنگاه معیارهای مشترک در میان همه اعضای گروه، محصول مهم‌تری است که طی این فرآیند به دست آمده است.

روش بررسی

پژوهش حاضر به روش توصیفی - مقطعی در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰ در گروه بهداشت حرفه‌ای انجام شد. ارزیابی درونی گروه بهداشت حرفه‌ای در قالب ۷ عامل طراحی شده شامل ۳۱ ملاک و نشانگر، صورت گرفت. همچنین در تعیین عوامل ارزیابی تلاش گردید تا شاخص‌هایی مورد ارزیابی قرار گیرند که اولاً در

در نهایت، به منظور تعیین سطح مطلوبیت هر ملاک یا عامل با توجه به اینکه حداقل امتیاز ۱ و حداکثر امتیاز ۳ می‌باشد. امتیاز به دست آمده با طیف ۳ درجه‌ای جدول شماره ۱ مطابقت داده شد.

جدول شماره ۱: تعیین سطح مطلوبیت هر نشانگر با توجه به امتیاز کسب شده

مطلوب	نسبتاً مطلوب	نامطلوب
۲/۳۲-۳	۱/۶۶-۲/۳۲	۱-۱/۶۶

داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS و آمار توصیفی تجزیه و تحلیل شدند و در نهایت، با توجه به الزامات تعیین شده درباره کیفیت فعالیت‌های گروه، قضاوت به عمل آمد.

یافته‌ها

شورای ارزیابی درونی گروه بهداشت حرفه‌ای پس از تعیین عوامل، ملاک‌ها و نشانگرهای مربوطه و تکمیل پرسشنامه‌ها، نتایج ارزیابی در رابطه با ۷ عامل مورد نظر (جدول شماره ۲) را بدین صورت به دست آورد:

ارزیابی عامل "جایگاه سازمانی، مدیریت و تشکیلات" با امتیاز عامل ۲/۱۱، نسبتاً مطلوب بود و در این میان ملاک "برنامه توسعه گروه و ساز و کار ارزیابی فعالیت‌ها" با امتیاز ۳ (وضعیت مطلوب)، بهترین وضعیت را نسبت به سایر ملاک‌های این عامل نشان داد؛ در عامل "هیأت علمی" فعالیت‌های آموزشی (با کسب امتیاز ۳) بهترین وضعیت را در بین ملاک‌های مربوط به این عامل داشت. ملاک "تعامل دانشجویان با اعضای هیأت علمی" در عامل دانشجویان، با وضعیت ارزیابی مطلوب، بهترین وضعیت را نشان داد. ملاک‌های "استفاده از منابع و وسایل آموزشی" و "رضایت دانش‌آموختگان از برنامه‌های آموزشی و درسی"، وضعیت ارزیابی نسبتاً مطلوبی را به ترتیب در عامل‌های "راهنمای یاددهی، یادگیری" و "دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی" به خود اختصاص دادند. ملاک‌های "کتابخانه و سیستم اطلاع‌رسانی" و "رضایت کارفرمایان از دانش و توانایی‌های دانش‌آموختگان" نیز بهترین امتیاز ارزیابی (مطلوب) را به ترتیب در دو عامل "امکانات و تجهیزات" و "دانش‌آموختگان" به دست آورد.

بهبود کیفیت دارای اهمیت بوده و ثانیاً بخش‌های مهم نظام آموزشی، پژوهشی گروه را در برگیرد. عوامل مدنظر در جدول شماره ۲ لیست شده است.

جهت سنجش عوامل، ابتدا آنها را به شاخص‌های کمی تبدیل نموده تا با سنجش این ملاک‌ها بتوان دیدگاه مناسبی از ارزیابی شاخص مربوطه ارائه داد. برای ارزیابی هر ملاک از سؤال‌هایی تحت عنوان نشانگر استفاده شد، (با ارزیابی این نشانگرها می‌توان پی به ارزش آن ملاک برد؛ به طوری که ارزیابی هریک از ملاک‌ها تعیین‌کننده ارزیابی عامل مربوطه است). مخاطبان مورد ارزیابی: مدیر گروه، اعضای هیأت علمی، کارشناسان گروه، دانشجویان، دانش‌آموختگان و کارفرمایان بودند. پس از مشخص شدن نوع داده‌ها، ابزار اندازه‌گیری مناسب بر مبنای نرم‌افزار پیشنهادی تعیین شد. در این مرحله برای هر نشانگر دو یا چند سؤال هماهنگ با نشانگرهای مربوطه در نظر گرفته شد. پس از طرح پرسشها، پرسشنامه‌ها طراحی گردید و در این راستا، داده‌های کمی به صورت دریافت عدد، رقم و داده‌های کیفی از طریق نظرسنجی از مخاطبان، مورد سنجش قرار گرفت.

در ارزیابی درونی گروه، در خصوص دانشجویان نیز از روش سرشماری استفاده شد، و در رابطه با دانش‌آموختگان به صورت تصادفی از لیست دانشجویان در ۳ سال گذشته انتخاب و افرادی که در دسترس بودند وارد مطالعه شدند. تعداد دانشجویان ۴۳ نفر شامل: ۲۳ دانشجو در مقطع کاردانی، ۲۰ دانشجو در مقطع کارشناسی بود، تعداد دانش‌آموختگان نیز ۲۳ نفر و تعداد اعضای هیأت علمی ۵ نفر بود. در خصوص مدیر گروه، اعضای هیأت علمی، فضاهای فیزیکی، امکانات و تجهیزات آموزشی، پژوهشی براساس تمام شماری، پوشش کامل داده شد. قضاوت درباره عامل مورد ارزیابی براساس یک طیف ۳ درجه‌ای (مطلوب، نسبتاً مطلوب، نامطلوب) انجام شد. با توجه به سطح مطلوبیت و وزن تعیین شده برای هر نشانگر، امتیاز ملاک‌ها و عوامل مورد ارزیابی با استفاده از روابط زیر به دست آمد:

امتیاز ملاک = حاصل جمع امتیاز نشانگرهای تشکیل‌دهنده ملاک / تعداد کل نشانگرهای مربوط به ملاک
 امتیاز عامل = حاصل جمع امتیاز نشانگرهای تشکیل‌دهنده عامل / تعداد کل نشانگرهای مربوط به عامل

نتایج کلی ارزیابی عوامل مختلف مورد ارزیابی گروه بهداشت حرفه‌ای در جدول شماره ۲ آورده شده است.

جدول شماره ۲: نتیجه کلی ارزیابی درونی گروه بهداشت حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی قم

ردیف	عوامل ارزیابی	ملاک‌های مورد ارزیابی	امتیاز عامل	وضعیت ارزیابی
۱	جایگاه سازمانی، مدیریت و تشکیلات	اهداف، مدیریت و روند توسعه گروه در ۳ سال گذشته، برنامه توسعه گروه و ساز و کار ارزیابی فعالیت‌ها، آیین‌نامه‌ها و مصوبات گروه، فعالیت‌های برون‌گروهی گروه، منابع مالی مورد استفاده گروه و تشکیلات سازمانی	۲/۱۱	نسبتاً مطلوب
۲	هیأت علمی	ترکیب و توزیع اعضای هیأت علمی، فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، ارتباط اعضای هیأت علمی با همکاران خارج از دانشگاه و خارج از کشور	۱/۹۶	نسبتاً مطلوب
۳	دانشجویان	پذیرش و پیشرفت تحصیلی دانشجویان، تعامل دانشجویان با اعضای هیأت علمی، علاقه و آگاهی دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و بازار کار آن، ترکیب و توزیع دانشجویان	۲/۱۵	نسبتاً مطلوب
۴	راهنمای یاددهی و یادگیری	الگوها و روش‌های تدریس، استفاده از منابع و وسایل آموزشی، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی	۱/۹۳	نسبتاً مطلوب
۵	دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی	دوره‌های آموزشی و اهداف آن، انعطاف‌پذیری برنامه‌های درسی دوره‌ها نسبت به نیازهای فرد و جامعه، رضایت دانش‌آموختگان از برنامه‌های آموزشی و درسی	۱/۹۵	نسبتاً مطلوب
۶	امکانات و تجهیزات	فضاهای آموزشی و اداری، کتابخانه و سیستم اطلاع‌رسانی، امکانات و خدمات رایانه‌ای، کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها	۲/۳۷	مطلوب
۷	دانش‌آموختگان	ادامه تحصیل دانش‌آموختگان، رضایت کارفرمایان از دانش و توانایی‌های دانش‌آموختگان، آثار علمی دانش‌آموختگان، سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان، ارتباط دانش‌آموختگان با گروه بعد از فراغت از تحصیل	۱/۶۷	نسبتاً مطلوب
		نتیجه کلی ارزیابی درونی گروه	۲/۰۲	نسبتاً مطلوب

بحث

به‌منظور ارزیابی عامل اول، ۸ ملاک تعریف شده است. در ملاک اول اهداف گروه مورد توجه قرار می‌گیرد. همان‌طور که نتایج مطالعه حاضر نشان داد هرچند اهداف مدونی در زمینه‌های آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی در گروه وجود دارد، اما اطلاع‌رسانی مطلوبی در این رابطه برای همه اعضا، به‌ویژه دانشجویان صورت نگرفته و به‌نظر می‌رسد این اهداف کاملاً مطابق با نیازهای جامعه برنامه‌ریزی نشده است. ارزیابی این ملاک سطح نسبتاً مطلوبی را نشان می‌دهد. نتیجه ارزیابی ملاک "مدیریت" و "روند توسعه گروه" نیز از سطح نسبتاً مطلوبی برخوردار بوده است. نتایج نشان می‌دهد ملاک "بررسی برنامه توسعه گروه و ساز و کار ارزیابی فعالیت‌های آن"، "آیین‌نامه‌ها و مصوبات گروه و تشکیلات سازمانی"، در سطح مطلوبی قرار دارد، اما "جذب منابع مالی خارج از دانشگاه توسط گروه" در سطح نامطلوبی بوده است. همچنین طبق نتیجه کلی، این عامل در سطح نسبتاً مطلوبی می‌باشد. نتایج ارزیابی حوزه رسالت و اهداف آموزشی در گروه بهداشت عمومی و محیط دانشگاه علوم پزشکی سمنان در طبقه‌بندی گورمن سطح سوم نیز شرایط خوبی را نشان داده است (۱۲، ۱۳).

همان‌طور که بیان شد ارزیابی درونی نقش بسیار مهمی در ارتقای کیفیت آموزشی ایفا می‌کند (۶). ارزیابی درونی بخش تفکیک‌ناپذیر و اساسی از وظایف هر سازمان است، به‌ویژه سازمانی همچون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که هماهنگ‌کننده، برنامه‌ریز و مجری آموزش پزشکی، پیراپزشکی و طیف گسترده‌ای از خدمات بهداشتی درمانی در کشور است (۹). فرزین‌پور و همکاران از دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران در گزارش نتایج ارزیابی درونی در ۱۵ گروه آموزشی، گزارش کردند یکی از روش‌هایی که می‌تواند در شناسایی نقاط قوت و ضعف یک نظام آموزشی مؤثر باشد، استفاده از ارزیابی درونی است (۱۰). ارزیابی درونی، فرآیندی است که می‌توان با استفاده از استانداردها، اهداف از پیش تعیین‌شده یا کیفیت آموزشی از پیش تعیین‌شده مشخص؛ درباره برنامه آموزشی مورد مطالعه قضاوت کرد. پس از چنین قضاوتی است که می‌توان پیشنهادهای در جهت رفع نارسایی‌های موجود در نظام آموزشی ارائه داد و به برقراری یک نظام آموزشی کارآمد پرداخت (۱۱).

با توجه به ارزیابی‌های انجام‌شده توسط شورای ارزیابی درونی گروه بهداشت حرفه‌ای دانشکده از واحدهای مختلف، در برخی از واحدها و ملاک‌های مورد ارزیابی فاصله زیادی تا حد مطلوب مشاهده شد، لذا به‌منظور نیل به حد مطلوب جهت ارتقای کیفیت آموزش پیشنهادات زیر جهت بهبود وضعیت ارائه می‌شود:

- ۱- تدوین واضح هدف‌ها در گروه، ایجاد ساز و کار مشخص جهت بررسی میزان تحقق آنها و برنامه‌ریزی برای ارتقای کیفیت عملکرد گروه و ارزیابی مستمر آن؛
- ۲- انجام اقدامات لازم برای ارتقای مرتبه علمی اعضای هیأت علمی، برنامه میان‌مدت جهت تدوین و اجرای آن؛
- ۳- اقدام گروه در خصوص به‌کارگیری ساز و کارهای مناسب جهت بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان در حین تحصیل و ارائه بازخوردهای مناسب به آنها؛
- ۴- برگزاری کارگاه‌های آموزشی در رابطه با جدیدترین روش‌های تدریس و آشنایی با فناوری‌های جدید اطلاعات؛
- ۵- بازنگری در دوره‌های آموزشی و تدوین برنامه‌ای منظم جهت ایجاد هماهنگی بیشتر بین دوره‌های آموزشی با نیازهای جامعه و تحولات علمی روز، استفاده از نظرات دانشجویان در مورد نحوه فرآیندهای آموزش تئوری و توجه به تناسب دروس نظری و عملی؛
- ۶- توجه به اهمیت مهارت‌های کارآفرینی در دانشجویان و فعالیت در این زمینه و برنامه‌ریزی جهت راه‌اندازی کانون دانش‌آموختگان، به‌منظور ارتباط مؤثر با اساتید در زمینه پژوهشی؛
- ۷- فضای آموزش تئوری (کلاس درس) از سوی مسئولین دانشگاه بیشتر مورد توجه قرار گیرد تا حداقل استانداردهای پیشنهادی را تأمین نماید.

تشکر و قدردانی

تیم ارزیابی درونی گروه بهداشت حرفه‌ای از همه افرادی که در انجام این طرح پژوهشی (به شماره ۱۵۷۶۵/۳۴/پ) همکاری داشته‌اند، به‌ویژه معاونت محترم آموزش، تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی قم، مسئول محترم EDC و ریاست محترم دانشکده بهداشت قدردانی به عمل می‌آورد.

در مطالعه حاضر، عامل "هیأت علمی" با نمره ارزیابی ۱/۹۶ در سطح نسبتاً مطلوبی قرار داشت. در مطالعات گروه‌های آموزشی مشابه، مانند گروه‌های دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، ۲۸/۶٪ از اساتید گروه از نظر عملکرد آموزشی که بهترین امتیاز را در ملاک‌های مورد ارزیابی این عامل در گروه بهداشت حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی قم داشته است، وضعیت مطلوبی را نشان دادند (۱۴).

در مطالعه حاضر، سطح ارزیابی عامل دانشجویان با نمره ۲/۱۵ در وضعیت نسبتاً مطلوبی بود. نتایج ارزیابی این ملاک در گروه بهداشت عمومی سمنان با میانگین امتیاز اکتسابی ۲/۹۱ در طبقه‌بندی گورمن، رضایت‌بخش بوده است (۱۲). جمع‌بندی ارزیابی عامل چهارم، "راهنمای یاددهی، یادگیری" با نمره ارزیابی ۱/۹۳ وضعیت نسبتاً مطلوبی را نشان داد. طبق نتایج جمع‌بندی ارزیابی عامل "دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی" با نمره ۱/۹۵ در سطح نسبتاً مطلوبی بوده است. جمع‌بندی ارزیابی عامل ششم نیز با امتیاز ۲/۳۷ در سطح مطلوبی قرار داشت که نشان‌دهنده نقطه قوت گروه از نظر وجود امکانات و تجهیزات مناسب آموزشی بود. جمع‌بندی ارزیابی عامل هفتم "دانش‌آموختگان" نیز شرایط نسبتاً مطلوبی را نشان داد.

نتیجه‌گیری

ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی، از وظایف اصلی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور است که میزان توانمندی‌های شغلی و کارآیی دانش‌آموختگان رشته‌های علوم پزشکی جهت ارائه برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و خدمات بهداشتی درمانی، به‌منظور تأمین و ارتقای سطح سلامت افراد و جامعه را بیان می‌کند، که این امر بستگی به میزان تحقق اهداف برنامه‌های آموزشی دارد. چنانچه برنامه‌های آموزشی به‌خوبی طراحی شده، ولی اجرا نشده باشد، می‌تواند خسارات جبران‌ناپذیر و آثار زیانبار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بر افراد، جامعه، دانش‌آموختگان و نیز مدیریت و اعتبار دانشکده و بالاخره دانشگاه بر جای گذارد.

References:

1. Bazargan A. Quality and Its Assessment in Higher Education: A Review of National and International Experiences. *Rahyaf J* 1997;7(15):60-71. [Full Text in Persian]
2. Bazargan A. Academic Internal Evaluation and Its Usage for Continuous Improvement of the Quality of Higher Education. *Quarterly J Res and Plann High Educ* 1995;3(3,4):49-70. [Full Text in Persian]
3. Worthen B, Sanders JR. *Educational Evaluation: Alternative Approaches & Practical Guidelines*. New York: Longman Press; 1987. p. 102.
4. Popham WJ. *Educational Evaluation*. New York: Hall Press; 1975. p. 61.
5. Bazargan A, Fathabadi J, Eynollahi B. An Appropriate Approach of Internal Evaluation for Improvement of Departments in University of Medical Sciences. *J Psychol Educ Sci* 1995;5(2):1-26. [Full Text in Persian]
6. Hosseini F, Shahlanazaran F. *Evaluation and Accreditation of Medical Schools: Standards and Procedures*. 2002 Edition. Tehran: Council Secretariat Monitoring, Evaluation and Expansion of the Medical Sciences Universities, Educational Services; 2002. p. 1 [Text in Persian]
7. Seifuashemi M, Amin Beydokhti M, Yazdiha M, Nabavi M, Faranoosh M. Internal Evaluation as a Means of Promoting the Quality of Education in the Department of Pediatrics of Semnan University of Medical Sciences. *Koomesh* 2001;2(3):167-175. [Full Text in Persian]
8. Mirzamohammadi MH, Fouladi H. Development Process of Internal Evaluation Purposes in Medical Science Universities. Tehran: Council Secretariat Monitoring, Evaluation and Expansion of the Medical Sciences Universities, Committee of formulate Department Goals; 2000. [Text in Persian]
9. Sedighi Moghaddam B, Pazoki R. First Internal Evaluation of Microbiology, Parasitology and Immunology Department in Semnan University of Medical Sciences. *Koomesh* 2002;3(3):137-144. [Full Text in Persian]
10. Farzianpour F. *Educational Evaluation in 15 Groups of Educational in Tehran University Medical Sciences*. Tehran: EDC Press; 2004. p. 32-106. [Text in Persian]
11. Harden RM, Crosby J, Davis MH, et al. Task-based Learning: The Answer to Integration & Problem-based Learning in the Clinical Years. *Med Educ* 2000;34:391-397.
12. Ghanepour MR, Kavari SH, Pourmohammadi B, Homami S. Internal Valuation of Public Health Department of Semnan University of Medical Sciences. *Koomesh* 2011;12(2):104-111. [Full Text in Persian]
13. Fallah SH, Mahdi-Nia SM, Ghaeni GR, Moeenian KH, Yaghmaeian K. Internal Evaluation of Environmental Health Department in Semnan University of Medical Sciences. *Koomesh* 2004;5(2):73-77. [Full Text in Persian]
14. Raygan AR, Mahamed F, Rezaee S, Jamshidi A, Fararouyee M, Karimzadeh K, Mousavi AM, Karimi AA, Pourmohmoudi A, Mansourian MA. Internal Evaluation of Educational Groups of Health School of Yasouj University of Medical Sciences in 2009. *Res Med Educ* 2011;3(2):43-51. [Full Text in Persian]